

Zásadní rozhodnutí německého ústavního soudu z 5.května 2020 ve smyslu “EU není Federace. Žádná smlouva nestanoví, že by se členské státy vzdávaly své suverenity jako celku a převáděly ji na EU!”

- CZ24 News | 8. května 2020

NĚMECKO: Německý ústavní soud rozhodl, že program nákupu cenných papírů, uskutečňovaných Evropskou centrální bankou, není v souladu s německou ústavou. Zajímavější je ale jiná část celého rozhodnutí.

V letech 2015 – 2016 podali Bernd Lucke, bývalý předseda AfD, Peter Gauweiler, bavorský politik za CSU, a také skupina politiků reprezentovaných berlínským politikem Markusem Kerberem, celkem čtyři stížnosti k německému ústavnímu soudu v Karlsruhe. Jednalo se jim o program PSPP, v jehož rámci nakupuje Evropská centrální banka postřednictvím centrálních bank členských zemí cenné papíry z různých států EU. Jelikož mandát ECB zakazuje bance provádět fiskální politiku a financovat jednotlivé státy, podle názoru stěžovatelů překročila své pravomoci.

Evropský soudní dvůr (ECJ) dal roku 2018 tomuto programu své požehnání. Celá kauza tím nicméně neskončila. V úterý 4. 5. 2020 vydal druhý senát německého ústavního soudu své vlastní rozhodnutí, které je dosti zajímavé. (Tiskové prohlášení [v angličtině zde](#), [v němčině zde](#).) Podle něj je program v částečném nesouladu s německou ústavou a neudělá-li ECB do třech měsíců určité kroky, musela by se z něj Spolková banka stáhnout. O ekonomických detailech si lze česky více počíst na serveru E15.

Skutečně zajímavá je ale podle mého názoru otevřená „plechovka červů“ v podobě otázky, kdo má v tomto případě navrch.

Součástí rozhodnutí německého ústavního soudu je totiž i tvrdá kritika předešlého rozhodnutí ECJ, které bylo podle německých soudců nesrozumitelné, vymykalo se běžným normám práce ECJ a považují jej za svévolné. Rozhodnutí ECJ bylo *ultra vires* (mimo rozsah jeho pravomocí) a německé úřady se nesmějí na činnosti *ultra vires* podílet.

Toto je superzajímavá situace, protože na první pohled by člověk ECJ považoval za nadřazený soud, kterému musejí jednotlivé národní soudy ustoupit, ať už se jim to líbí nebo ne. Tento dojem má i Evropská komise, která ihned potvrdila, že bere evropské právo jako nadřazené právu členských států.

Ve skutečnosti to v případě **ústavního** práva zase tak jasné není. EU není – na rozdíl třeba od Austrálie nebo USA – federální stát. Federace mají jednoznačnou hierarchii, ve které je nejvyšší federální soud úplně nahoře a soudy jednotlivých členských zemí se mu musejí podřídít. Vezmeme-li konkrétní příklad, nejvyšší soud státu Texas musí respektovat rozhodnutí nejvyššího soudu USA, a to i přesto, že Texas je i na poměry USA „region razovity“.

Tohle uspořádání ale v rámci EU nikdy nevzniklo. Žádná smlouva nestanoví, že by se členské státy vzdávaly své suverenity *jako celku* a převáděly ji na EU. Členské státy se ve prospěch EU vzdaly pouze vyjmenované části svých pravomocí. Evropské orgány mají právo rozhodovat v těchto smluvně

daných věcech, ale neměly by tyto svoje pravomoce překračovat.

Dvojkolejnost, která tím vznikla, je zřejmá. Německý ústavní soud nemá právo (a ani se o něj nehlásí) rozhodovat o zbytku Evropy, ale má právo přezkoumat, jestli zapojení *Bundesbanky* a peněz německých občanů do evropských aktivit odpovídá znění smluv, které Německo podepsalo. Což znamená mimo jiné dohled nad tím, zda si evropské orgány nevykládají svoje pravomoci příliš širokým způsobem a zda je proti „papírovému základu“ fakticky nepřekračují.

Přesně k tomuhle dohledu se německý ústavní soud ve svém rozsudku hlásí. Podle něj je nutné si možnost takového dohledu na národní úrovni zachovat, i když by měla být vykonávána jen zdrženlivě:

*„Pokud by členské státy mohly jednoduše rozhodovat – skrze svoje vlastní soudy – o platnosti rozhodnutí EU, mohlo by to podkopat prioritu evropského práva a ohrozit jeho jednotnou aplikaci. **Ale pokud by se členské státy zdržely jakékoliv možnosti přezkoumat, zda nedochází k překračování pravomocí, daly by tím orgánům EU výlučnou moc rozhodovat o Smlouvách**, a to dokonce i v případě, kdy EU přijme interpretaci, která by ve své podstatě znamenala změnu smluv nebo rozšíření smluvně daných kompetencí.“*

ROZHODNUTÍ NĚMECKÉHO ÚSTAVNÍHO SOUDU Z 5.KVĚTNA 2020

V podstatě je to starý známý problém, který získal svoji latinskou formulaci už někdy před dvěma tisíci let: „kdo ohlídá hlídače„?

Federální struktury fungují tak, že nejvyšší hlídače už nikdo nehlídá a jejich členské státy se s tím smířily. EU, struktura unikátního typu, to tak zřetelně stanovené nemá.

Tenhle rozsudek je určitým druhem „varovného výstřelu“ německých soudců vůči orgánům EU: *sledujeme vaši činnost a nedovolíme vám úplně cokoliv, některé postupy už jsou za hranicí legality*. Zvlášť zajímavé to bude v případě budoucí hospodářské pomoci zemím zasaženým koronavirovou krizí.

Německo se svého času stalo součástí měnové unie na základě slibu, že Němci nebudou muset nikdy ručit za dluhy jiných států. Kdyby tenhle princip měl být v budoucnu nějak narušen či obcházen, stoprocentně to zase skončí před soudem v Karlsruhe.

MARIAN.KECHLIBAR